

Tuinontwerper Gonda Helweg van Vicas Tuinontwerpen over het ontwerpen van een onderhoudsarme dorpstuin in Kamerik - vicas.nl

‘Tuinieren is niet iets heiligs’

Tuinontwerper **Gonda Helweg** kon voor deze kleine tuin in Kamerik lekker puzzelen op de vierkante centimeter. ‘Ook voor een beperkte ruimte kun je een veelzijdig tuinontwerp maken, zonder dat het aanvoelt als een paar losse strookjes groen op een betegelde postzegel.’

tekst EDWIN ODEN | beeld JASKER KAMP

Ze ontwerpt ook regelmatig grote tuinen, maar dit keer kreeg Gonda Helweg de opdracht voor een relatief kleine tuin van 90 vierkante meter. Op zo'n geringe oppervlakte een complete tuin aanleggen met alles erop en eraan is altijd een uitdaging voor een tuinontwerper, maar Gonda houdt wel van dat gepuzzel op de vierkante centimeter. Graag laat ze de lezers van Groei & Bloei deze wat kleinere tuin in Kamerik zien: "De meeste Nederlanders hebben een kleine tuin, en ik wil ze graag meegeven dat je ook voor een beperkte ruimte een veelzijdig tuinontwerp kunt maken dat je met recht 'tuin' mag noemen - en dan dus zonder dat het aanvoelt als een paar losse strookjes groen op een betegelde postzegel."

Flexibel terras

De crux bij het ontwerpen van kleinere tuinen is volgens Gonda dat je de krappe ruimte zo optimaal mogelijk dient te benutten. In de regel betekent dat passen en meten, maar uiteindelijk komt ze er altijd wel uit, weet ze uit haar jarenlange ervaring met het indelen van ruimte, eerst als bouwkundig ingenieur en sinds twintig jaar als tuinontwerper. Mensen met kleine tuinen willen vaak veel beplanting, heeft Gonda gemerkt. "Maar in een kleine tuin zul je toch groen moeten opgeven voor andere, praktische zaken: je hebt een looproute nodig, er moet een fiets doorheen kunnen naar de schuur, er is plek nodig voor drie kliko's, een terras met eettafel en stoelen vraagt oppervlakte, én alle deuren moeten ook nog goed open en dicht kunnen." Toch valt er vaak wel wat plek voor groen te winnen, zegt Gonda. "In een kleine tuin maakt het bijvoorbeeld veel uit als je het terras net één strook tegels minder groot legt. Zo'n ogenschijnlijk onbeduidende ingreep kan het totaalbeeld ineens groener maken." Gonda herinnert zich een andere kleine tuin die ze ooit ontwierp, eentje die zelfs de helft minder oppervlakte had dan deze tuin in Kamerik. "Toen ik daar het terras in tekende, was de hele tuin al bijna vol. Om dat probleem op te lossen, heb ik er grote plantenbakken met onzichtbare wielletjes neergezet. Zo ontstond een prettige groene afscheiding, waardoor er twee ruimtes in de tuin werden gecreëerd. De bakken kunnen eenvoudig worden weggerold om het terras groter te maken. Heel handig, zo'n flexibel terras, voor als je een keer een feestje hebt."

Niks heiligs aan

De tuineigenaren in Kamerik woonden er al een aantal jaar toen ze Gonda inschakelden. Hun tuin, ooit

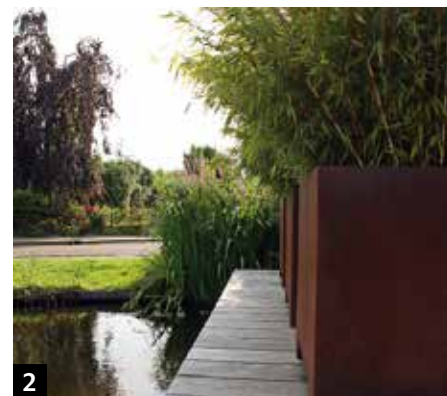

4 Beplanting tot dichtbij het huis: zo geniet je binnen ook van de tuin.

5 Het boompje (*Ginkgo biloba* 'Horizontalis') zorgt voor variatie in planthoogte, zonder dat het veel ruimte kost in deze kleine tuin.

1

2

3

1 Ruimtwinst: schuurtje en overkapt zijte ineen.

2 De bakken met bamboe geven privacy én door-kijkjes naar het water.

3 De cortenstalen plantenbakken hebben aan de voorkant een lagere rand dan aan de achterzijde: zo is het hoogteverschil in de tuin opgevangen.

5

'Een border wordt interessanter als er meerdere muzikanten in het orkestje spelen'

aangelegd door de vorige bewoners, was na vele jaren gebruik zo goed als 'op': de paden en borders waren sleets geraakt, het schuurtje stond op instorten en de schutting aan de waterkant was slecht. Ook waren ze uitgekeken op de ronde vormen in de tuin, en hadden ze behoefte aan een extra zitje in de avondzon, liefst met overkapping. Ze drukten Gonda op het hart dat ze niks met tuinieren hadden, en dat ze weliswaar een groene tuin wensten, maar wel met zo min mogelijk onderhoud. Gonda presenteerde drie tuinontwerpen, variërend in indeling en vormen. Gonda: "Vrijwel altijd laat ik meerdere ontwerpen zien. Mensen gaan dan namelijk kiezen voor 'die ene', en zo wordt het meer hún tuin." Dat is waar ze op uit is met haar manier van werken: "Als ik een tuin ontwerp, doe ik dat niet in mijn eentje, maar samen met de eigenaren. Mijn streven is dat ze het gevoel krijgen dat het helemaal hun eigen tuin wordt, want dan bouwen ze er een band mee op." Zodra de tuin klaar is, geeft Gonda de eigenaren een lijst met instructies voor de verzorging van de planten. "Mensen beginnen altijd met: 'Ik heb geen groene vingers, ik weet er niks van', maar zo'n gebruiksaanwijzing helpt hen zich over dat idee heen te zetten. Ze komen er dan achter dat tuinieren niet iets heiligs is waar je speciaal talent voor moet hebben, en krijgen er zelfs plezier in."

Laag en toch hoog

Er is relatief veel bestrating in deze tuin, ook omdat de eigenaren liefst drie zitjes wilden. Desondanks is de tuin zo vernuftig ingedeeld dat je op alle zitplekken het groen inkiijkt. Gonda: "Om de groenbeleving in een tuin te verhogen, heb je niet per se een grote hoeveelheid planten nodig. Belangrijkste is dat je op veel plekken groen ziet. Vandaar dat ik meerdere zichtlijnen naar het groen heb gemaakt." Ook door cortenstalen plantenbakken te plaatsen, wist Gonda de groenbeleving te versterken: hierdoor zijn laagblijvende planten ►

hoger komen te staan, waardoor je ze meer ervaart. Kleine tuinen lenen zich niet zo voor hoge groeiers, zegt Gonda. "In een tuin streef je naar variatie in planthoogtes, maar veel hoge planten zijn te breed voor de smalle borders in deze tuin: dan past er niets meer bij en wordt het eentonig. Een border wordt juist interessanter als er meerdere muzikanten in het orkestje spelen. Maar dat wil niet zeggen dat er helemaal geen hoge planten in de tuin konden: voor enkele smalle en luchtige hoge planten, of iets op stam, is altijd wel plaats."

Nuttig en aangenaam

Al met al is het echt een 'Gonda Helweg-tuin' geworden, beaamt ze: een tuin met veel praktisch nut en een duidelijke structuur die rust geeft, maar waar bovenal de planten het tuingevoel bepalen. Die combinatie weten te maken is wat ze haar hele loopbaan al zo leuk aan tuinontwerpen heeft gevonden: het nuttige met het aangename verenigen. Ze vindt het een mooi beroep, zegt ze - een vak waar ze niet snel op uitgekeken zal raken.

DE TUINEIGENAAR

Remco Warlicht: 'We wilden een onderhoudsarme tuin die toch groen is én ruimte biedt om in te zitten. De tuin zoals-ie was waren we beu, hij was behoorlijk gedateerd. Gonda heeft hem goed veranderd, hij is eigentijdser geworden. En fijner in gebruik. Doordat we meer zitplekjes hebben, zitten we tegenwoordig vaker buiten. Zo hebben we er een lekkere plek met overkapping bij gekregen, om aan het einde van de dag in de zon te zitten, met mooi uitzicht op de planten en de sloot - zonder dat onze privacy verloren is gegaan, want de bakken bamboe op de vlinder voorkomen inkijk. En, waar we verder heel blij mee zijn: er is meer groen dicht bij het huis gekomen. Daardoor maak je binnen meer contact met de tuin. 's Avonds trouwens ook, want we hebben tuinverlichting gekregen. Vroeger keken we na zonsondergang in een zwart gat; nu genieten we ook in het donker van de tuin. Ik ben nog steeds geen tuinman, doe alleen het hoognodige snoeiwerk, maar mijn vriendin is door de nieuwe tuin enthousiaster gaan tuinieren. Allebei voelen we een grotere motivatie om de tuin mooi te houden; dat komt denk ik omdat-ie zo naar onze zin is geworden.'

BEPLANTING

Omdat de eigenaren een onderhoudsarme tuin wensten, koos Gonda sterke, makkelijk groeiende planten die

zichzelf kunnen redden, zelfs als het 's zomers lang droog is. Zo staan er bijvoorbeeld vrouwenmantel, zonnehoed, diverse soorten geranium en herfstanemoon. Ook al is de tuin klein, Gonda zette er twee bomen in: een *Ginkgo biloba* 'Horizontalis' en een appelboomje. 'Al is je tuin nog zo klein, probeer er altijd een boomje in te krijgen', adviseert Gonda. 'Er zijn genoeg kleinblijvende bomen om uit te kiezen. Bomen zijn nodig voor het tuingevoel. En ze vergroten ook de hoeveelheid groen in je tuin, want onder de kroon kun je planten laten groeien.'

MATERIALEN

- De plantenbakken zijn van cortenstaal. Bij het huis zijn ze lager dan verderop in de tuin: zo wordt op een speelse manier het hoogteverschil in de tuin overbrugd.
- De onderhoudsarme keramische terrastegels zijn gecombineerd met gebakken klinkers. Gonda: 'De klinkers zijn voor de afwisseling. Anders wordt de bestrating te eentonig.' Om het onderscheid in functie duidelijk te maken, zijn de terrassen bestraat met tegels en de looppaden met klinkers.
- Omdat afwatering een probleem kan zijn in een tuin met relatief veel betegeling, is het pad tussen de veranda en het eetterras verhard met split. Ook zijn er meerdere borders op straatniveau, waardoor het overtollige regenwater vanaf de tegels de borders in kan lopen.
- De houten planken van de vlinder aan de waterkant hebben geen ribbels. 'Dat oogt rustiger, en ze worden minder vuil', aldus Gonda.

ONTWERPTIPS

- 'Om een tuin te laten slagen, is het zeer belangrijk dat alle onderdelen op de juiste plek zitten, zoals schuur, paden en eetterras. Die indeling moet helemaal kloppen. Pas daarna begin je aan vers twee: de stijl en sfeer die je aan de tuin wilt geven.'
- 'Denk goed na over de zichtlijnen. Die bepalen namelijk hoe groen de tuin voelt. Vaak zie je in stads- en dorpstuinen dat het hoofdpad linea recta richting schuur of poort gaat, maar dat is niet het leukste deel van de tuin. Breng dus de zichtlijnen naar het groen, dat scheelt enorm qua sfeer.'
- 'Ook al is de tuin nog zo klein, zorg dat je een rondje door de tuin kunt lopen. Door zo'n mini-wandelingetje beleef je de hele tuin, en neem je niet alleen maar de snelste route van achterdeur naar terras.' ♦

**'Belangrijkste
is dat je op
veel plekken
groen ziet'**